

Sygn. akt III KO 83/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 marca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Przemysław Kalinowski (przewodniczący, sprawozdawca)
SSN Zbigniew Puzkarski
SSN Barbara Skoczowska

Protokolant Anna Korzeniecka-Plewka

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Barbary Nowińskiej,
w sprawie J. G.

co do którego umorzono postępowanie o czyn z art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 26
stycznia 1984r. Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24 ze zm.)

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 8 marca 2013 r.,

apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 21 sierpnia 2012r.,

którym wznowiono postępowanie w sprawie zakończonej wyrokiem Sądu

Okręgowego w B. z dnia 21 stycznia 2009r. uchylono tenże wyrok, a także wyrok

Sądu Rejonowego w B. z dnia 11 września 2008r. - i umorzono postępowanie

orzeka

- 1) utrzymuje zaskarżony wyrok w mocy,**
- 2) obciąża J. G. kosztami procesu za postępowanie odwoławcze.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w B. wyrokiem z dnia 11 września 2008 r., sygn. akt XVI K 1.../07, skazał J. G. za przestępstwo z art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24 ze zm.) na karę grzywny w wysokości 40 stawek dziennych po 30 zł każda i obciążył go kosztami postępowania w sprawie. Po rozpoznaniu apelacji wniesionej przez obrońcę ówczasnie oskarżonego – Sąd Okręgowy w B. wyrokiem z dnia 21 stycznia 2009 r., sygn. akt IV Ka .../08, utrzymał w mocy orzeczenie Sądu I instancji.

Wobec tego, że w wyniku wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 grudnia 2010 r., sygn. K 41/07, przepis art. 46 ust. 1 ustawy- prawo prasowe stracił moc jako niezgodny z art. 2 oraz art. 42 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, pełnomocnik J. G. wystąpił z wnioskiem o wznowienie postępowania w tej sprawie i uchylenie obu wyroków wymienionych na wstępie oraz uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzuczonego mu czynu, ewentualnie o umorzenie postępowania.

Po rozpoznaniu tego wniosku, Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 21 sierpnia 2012 r.:

1. wznowił postępowanie w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w B. z dnia 21 stycznia 2009 r., sygn. akt IV Ka .../08, utrzymującym w mocy wyrok Sądu Rejonowego w B. z dnia 11 września 2008 r. sygn. akt XVI K .../07;
2. uchylił oba w/w wyroki i umorzył postępowanie w sprawie;
3. kosztami sądowymi w sprawie o wznowienie postępowania obciążył Skarb Państwa.

Obecnie, apelację w tej sprawie, w oparciu o przepis art. 547 § 3 *in fine* k.p.k., wniósł – określając się jako „*obrońca skazanego*” – pełnomocnik wnioskodawcy J. G., jednocześnie ograniczając zakres środka odwoławczego do rozstrzygnięć o umorzeniu postępowania i o kosztach postępowania w przedmiocie wznowienia. Powołując jako podstawę przepisy art. 427 § 2 k.p.k. i art. 438 pkt 1 i 2 k.p.k., autor apelacji zarzucił wyrokowi Sądu Apelacyjnego obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 545 § 1 k.p.k. w zw. z art. 529 k.p.k., a w szczególności art. 414 § 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § 2 k.p.k., co doprowadziło do wydania wyroku umarzającego postępowanie w sprawie, zamiast do orzeczenia o uniewinnieniu J. G. od popełnienia zarzuczonego mu czynu.

W oparciu o tak sformułowany zarzut autor apelacji wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części przez uniewinnienie „skazanego” J. G. od popełnienia zarzuconego mu czynu oraz orzeczenie o kosztach postępowania w sprawie, w tym także kosztach postępowania o wznowienie i postępowania wywołanego wniesieniem niniejszej apelacji – stosownie do treści art. 632 pkt 1 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Apelacja wniesiona przez pełnomocnika wnioskodawcy J. G. okazała się niezasadna, a sformułowany w niej zarzut i wniosek o zmianę zaskarżonego wyroku – nie zasługiwały na uwzględnienie. Niezależnie od pewnych perturbacji, jakie autor środka odwoławczego miał z określeniem pozycji procesowej zarówno swojej, jak i swego mocodawcy (po wznowieniu postępowania i uchyleniu wyroków skazujących J. G. oraz umorzeniu postępowania – nie ma on już statusu skazanego) oraz wyraźnych trudności z prawidłowym określeniem charakteru zarzutu stawianego w apelacji (powołanie m.in. jako podstawy zarzutu przepisu art. 438 pkt 1 k.p.k., który odnosi się do obrazy prawa materialnego – przy jednoczesnym zarzuceniu wyłącznie obrazy przepisów postępowania, wskazanie na przepis art. 17 § 2 k.p.k., który nie pozostaje w żadnym związku z analizowaną sytuacją procesową), zasadniczym powodem nieuwzględnienia skargi apelacyjnej w tej sprawie, był brak zaakceptowania poglądu prawnego wyrażonego przez skarżącego. Sprowadzał się on do tezy (wyprowadzonej z treści art. 414 § 1 k.p.k.), że po rozpoczęciu przewodu sądowego stwierdzenie okoliczności wyłączającej ściganie a należącej do kręgu ujemnych przesłanek procesowych wymienionych w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k., powoduje konieczność uniewinnienia oskarżonego, a nie umorzenia postępowania. W tym kontekście autor apelacji przywoływał także przepis art. 545 § 1 k.p.k., przewidujący odpowiednie stosowanie całego szeregu norm postępowania kasacyjnego, w tym, m. in. art. 529 k.p.k., uprawniającego do rozpoznania kasacji na korzyść oskarżonego, pomimo odbycia kary lub istnienia okoliczności wyłączających ściganie.

Przytoczona argumentacja nie jest jednak przekonująca i to z kilku powodów. Po pierwsze, orzeczenie o wznowieniu postępowania w sprawie i uchyleniu w całości obu wyroków, które funkcjonowały dotychczas w obrocie prawnym, stanowi ich pełne unicestwienie, a tym samym następuje powrót sprawy do stadium w jakim znajdowała się na samym początku postępowania sądowego zainicjowanego wniesieniem aktu oskarżenia. Skoro bowiem wznowiono

postępowanie i wyeliminowano oba rozstrzygnięcia co do istoty sprawy, jakie w nim zapadły, to oznacza, że co do zasady, powinno ono toczyć się od początku. W sytuacji natomiast, gdy przepis prawny, będący podstawą zarzutu aktu oskarżenia, stracił moc, jest oczywiste, że takie postępowanie toczyć się już nie może. Zarazem jednak nie można skutecznie twierdzić, że w takiej konfiguracji procesowej można odwołać się do dyspozycji art. 414 § 1 k.p.k., który przewiduje wydanie wyroku uniewinniającego, gdy okoliczność wymieniona w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k., zostanie stwierdzona po rozpoczęciu przewodu sądowego. Skoro czyn zarzucony oskarżonemu nie zawiera już znamion przestępstwa, to nie ma podstaw do rozpoczęcia przewodu sądowego i nie materializuje się przesłanka wymieniona w tym przepisie.

Po drugie, podkreślić trzeba, że regulacja dotycząca orzekania w postępowaniu o wznowienie postępowania, pomimo odesłania wynikającego z dyspozycji art. 545 § 1 k.p.k., w pewnych kwestiach różni się od rozwiązań przyjętych w postępowaniu kasacyjnym. Na gruncie tego ostatniego, Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 czerwca 2004 r. V KK 101/04 (OSNKW 2004 z. 7-8, poz. 80) opowiedział się za wydaniem wyroku uniewinniającego także w stadium postępowania kasacyjnego w razie stwierdzenia, że czyn zarzucony oskarżonemu nie zawiera znamion czynu zabronionego, jeśli tylko przypisanie popełnienia czynu zawierającego znamiona przestępstwa nastąpiło po rozpoczęciu przewodu sądowego przed sądem I instancji, natomiast sąd kasacyjny dokona odmiennej oceny prawnej, stwierdzając oczywistą niesłuszność tak poczynionego ustalenia (art. 414 § 1 zd. 2 w zw. z art. 458 i art. 518 oraz art. 537 § 1 i 2 k.p.k.).

Jednak ten pogląd nie znajduje zastosowania na gruncie niniejszej sprawy albowiem w wyniku uwzględnienia kasacji i orzekania w warunkach określonych w art. 537 § 2 *in fine* k.p.k., nie dochodzi do wznowienia postępowania. To jego ostateczny wynik ulega zmianie i to zmianie co do istoty, przy czym taka właśnie zmiana jest wyraźnie przewidziana w przepisach regulujących postępowanie kasacyjne.

Jest przy tym istotne – i to trzeba traktować jako trzeci argument o silnej wymowie jurydycznej – właśnie przepis art. 537 k.p.k. nie został wymieniony w katalogu zamieszczonym w dyspozycji art. 545 § 1 k.p.k., na który powoływał się autor skargi apelacyjnej. Zatem, to z woli ustawodawcy nie jest możliwe

odpowiednie stosowanie przepisu art. 537 k.p.k. na gruncie postępowania w przedmiocie wznowienia.

Po czwarte, w rozdziale 56 Kodeksu postępowania karnego, regulującym instytucję wznowienia postępowania, znajduje się odrębne unormowanie wprost przewidujące możliwość bezpośredniego uniewinnienia oskarżonego, co do którego doszło do wznowienia procesu karnego. Stosownie do dyspozycji art. 547 § 3 k.p.k., uchylając orzeczenie w trybie wznowienia postępowania sąd może wyrokiem uniewinnić oskarżonego, jeżeli nowe fakty lub dowody wskazują na to, że orzeczenie to jest oczywiście niesłuszne. Można więc skutecznie argumentować, że na gruncie postępowania w przedmiocie wznowienia, jest to swego rodzaju odpowiednik regulacji zamieszczonej w art. 537 § 2 k.p.k. Taki kształt przywołanego unormowania wskazuje jednak, że ustawodawca związał możliwość wydania wyroku uniewinniającego – w postępowaniu o wznowienie – z tą właśnie podstawą wznowienia procesu. Nie można też nie dostrzec, że sam katalog podstaw wznowienia postępowania był – nawet w ostatnich latach - wielokrotnie uzupełniany (por. np. zmiany ustawy Kodeks postępowania karnego wprowadzone ustawami: z dnia 16 lipca 2009 r. – Dz. U. Nr 144, poz. 1178, czy też z dnia 29 lipca 2011 r. – Dz. U. Nr 191, poz. 1135), natomiast nie prowadziło to do jednoczesnego rozszerzenia kręgu sytuacji, w których dopuszczalne byłoby wydanie wyroku uniewinniającego bezpośrednio po wznowieniu postępowania.

Przedstawione powyżej uwagi prowadzą więc do wniosku, że wznowienie postępowania w oparciu o przesłankę wymienioną w art. 540 § 2 k.p.k. i uchylenie prawomocnego rozstrzygnięcia – nie prowadzi do jednoczesnego uniewinnienia oskarżonego, lecz do umorzenia postępowania prowadzonego przeciwko niemu.

Bezasadne okazały się również wywody skarżącego dotyczące naruszenia przepisu art. 529 k.p.k. przez sąd *meriti* oraz twierdzenie o umorzeniu postępowania w tej sprawie na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. Zarówno w podstawie orzeczenia, jak i w części motywacyjnej swego rozstrzygnięcia, Sąd Apelacyjny wyraźnie i jednoznacznie powołał przepis art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k., a nie pkt 6 tej normy procesowej. Już tylko z tego powodu dywagacje autora apelacji na temat przedawnienia jako przesłanki umorzenia postępowania – są całkowicie bezprzedmiotowe.

Na uwzględnienie nie zasługiwał też wniosek skarżącego o zmianę wyroku Sądu I instancji w części dotyczącej kosztów postępowania. W sytuacji, gdy

przedmiotowym wyrokiem rozstrzygnięto jedynie o kosztach postępowania w przedmiocie wznowienia i obciążono nimi Skarb Państwa, trudno uznać, aby wnioskodawca miał gravamen do wnoszenia skargi domagającej się orzeczenia o kosztach po myśli art. 632 pkt 1 k.p.k. Natomiast, wobec nieuwzględnienia środka odwoławczego wniesionego przez pełnomocnika wnioskodawcy, stosownie do dyspozycji zawartej w przepisie art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z § 3 tego przepisu oraz art. 639 k.p.k., kosztami procesu za postępowanie odwoławcze należało obciążyć J. G.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.